

Godt i gang med familielivet – tre svar på fertilitetskrisen

Af Isabella Arendt,
Familiopolitisk talsmand i Tænketanken Prospekt
mail@taenketankenprospekt.dk

Hurtigt resumé:

- Når unge danskere ender med at vælge børnene fra, handler det også om de rammer, samfundet sætter op for familien. Derfor anbefaler Tænketanken Prospekt i dette notat tre konkrete forslag med dette formål
- Højere SU til forældre
- Familieegnede studieboliger i alle studiebyer
- Fokus på bedre muligheder for nye familie på boligmarkedet

Godt i gang med familielivet – tre svar på fertilitetskrisen

Når unge danskere ender med at vælge børnene fra, handler det også om de rammer, samfundet sætter op for familien.

Derfor anbefaler Tænk tanken Prospekt i dette notat tre konkrete forslag med dette formål.

Når mange udskyder familiedannelsen eller måske slet ikke lykkes med at stifte familie, kan det i skyldes forholdene for forældre, der studerer og forholdene for førstegangskøbere på boligmarkedet. Udfordringerne gør, at ønsket om børn bliver skudt til hjørne, sat på pause – eller helt sat i stå. Mange får derfor færre børn, end de faktisk ønsker.¹

Det er afgørende for den enkeltes mulighed for at få de børn, man drømmer om, at familielivet kan begynde tidligere. Ved at fjerne strukturelle barrierer og tilbyde målrettet støtte til unge børnefamilier kan vi fremme tidligere familiedannelse – og gøre det lettere for unge at vælge familielivet til.

¹ Rockwoolfonden (2023). *Danske kvinder får færre børn end deres foretrukne antal*. Tilgængelig online (<https://rockwoolfonden.dk/udgivelser/danske-kvinder-faar-faerre-boern-end-deres-foretrukne-antal/>)

1. Højere SU til forældre

I Danmark bruger vi lang tid på at uddanne os. Det er godt for såvel samfundet som den enkelte. Men det har den omkostning, at vi kommer senere i gang med at etablere os økonomisk og familiemæssigt. Studietiden er ellers på mange måder oplagt til at stifte familie med gode muligheder for barsel og fleksibilitet i studielivet. Samtidig kan det være vanskeligt at etablere sig med familie i de første hektiske år på arbejdsmarkedet, hvor man i mange tilfælde må kæmpe for at få en fod inden for. Dette er yderligere et incitament til at udskyde familiestiftelse og dermed en medvirkende faktor i den faldende fertilitet.

Økonomisk utryghed må derfor ikke være en stopklods for ønsket om at stifte familie i studietiden.

I dag består støtten til studerende forældre i ekstra klip i forbindelse med forlænget studietid, samt mulighed for at tage et lån. Dertil kommer et tillæg for enlige forældre på SU eller et tillæg, hvis ens partner også er SU-modtager.² Flere børn udløser dog ikke højere tillæg.

Derfor foreslår vi, at forsørgertillægget forhøjes for studerende med børn i takt med antallet af børn, samt at tillægget gøres uafhængig af partners indkomst. SU-støtten til studerende forældre skal ikke ses som en social foranstaltning, men som et aktivt incitament til familiestiftelse.

2. Familie-egne studieboliger i alle studiebyer

De fysiske rammer er afgørende for familien. Dette gælder også for familier, hvor forældrene er studerende. Det kan være vanskeligt at kombinere idealet om det gode familieliv med en virkelighed, hvor man enten bor sammen med andre festglade studerende eller skal presses ud på et boligmarked, som ikke mindst i de store studiebyer er dyrt.

Studieboliger er ikke generelt egnede til familiestiftelse. Ser vi bort fra de egentlige kollegieværelser, ligger mange studieboliger i intervallet mellem 30-50 m², ofte uden separate børneværelser. Dertil kommer spørgsmålet om prisen pr. m². Her er det afgørende, at det ligger inden for rammerne af SU med diverse børnetillæg.

Derfor foreslår vi konkret en kortlægning af forekomsten af 2-værelses familie-egne studieboliger i de store studiebyer, fulgt op af en indsats for at indrette flere familie-egne studieboliger særligt målrettet børnefamilier med en husleje på under 60 pct. af SU + forsørgertillæg³.

² Ekstra-klip udgør 9 måneders SU, eller 12 måneder for enlige forsørgere. Det supplerende SU-lån til forsørgere udgør 1813 kr. Forsørgertillæg til forsørgere der bor med en SU-modtager udgør 2.830 kr., mens det tilsvarende tillæg til enlige udgør 7086 kr. Alle beløb er pr. måned og før skat.

³ Dette ville betyde en husleje under 6000 kr. pr. måned.

3. Bedre muligheder for nye familier på boligmarkedet

Mange steder er boligmarkedet lukket land for unge familier. Antallet af unge førstegangskøbere er faldet med 25 procent på bare to år⁴. Det skyldes i høj grad økonomi. I 2023 skulle en familie tjene knap 775.000 kr. årligt for at kunne købe et gennemsnitligt hus på 140 m² mod 720.000 kr. året før⁵.

Dette afspejler sig også i, at alderen for førstegangskøbere er steget markant over en generation⁶. Vi ved fra international forskning, at boligforhold spiller en afgørende rolle i forhold til fertilitet, hvis vi ser på springet mellem små boliger og familievenlige boliger⁷. Derfor handler familiepolitik også om mursten, kvadratmeter og kreditvurderinger.

Det gode familieliv kræver kort sagt plads, tryghed og mulighed for at slå rødder i attraktive boligområder. Derfor foreslår vi, at der igangsættes et politisk arbejde, der afdækker mulige initiativer for at gøre boligmarkedet mere tilgængeligt specifikt for unge børnefamilier.

⁴ Finansdanmark (2025), *Unge – gæld, forbrug og opsparing*. Tilgængelig online:

(<https://finansdanmark.dk/media/xaofc4p2/unge-gæld-forbrug-og-opsparing-2025.pdf>)

⁵ Finansdanmark (2023), *Førstegangskøbere skal nu tjene 55.000 kr. mere om året for at få drømmeboligen*.

Tilgængelig online: (<https://finansdanmark.dk/nyheder/2023/april/foerstegangskoebere-skal-nu-tjene-55000-krmere-om-aaret-for-at-faa-droemmeboligen/>)

⁶ Realmæglerne (2022). *Alder på førstegangskøbere er historisk høj*. Tilgængelig online:

(<https://www.realmæglerne.dk/realmaeglerne/presse/alder-paa-foerstegangskoebere-er-historisk-hoej>)⁷

Institute for Family Studies (2024). *The Effects of Housing Density on Fertility*. Tilgængelig online:

(<https://ifstudies.org/blog/more-crowding-fewer-babies-the-effects-of-housing-density-on-fertility>)